

بررسی اثر سرما و اسید جیبرلیک در شکستن خواب سوخک‌های فلسی (*Lilium ledebourii*) و بذری چلچراغ

محمد تقی پاداشت دهکایی (۱)، احمد خلیقی (۲)، روح انگیز نادری (۳)، امیر موسوی (۴)
(۱) دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران و ایستگاه تحقیقات گل و گیاهان زینتی لاهیجان
(۲ و ۳) دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران (کرج)
(۴) پژوهشکده مهندسی زنتیک و زیست فناوری

سوسن چلچراغ بومی ایران بوده و در منطقه داماش عمارلو و کچوله در فک از توابع شهرستان رودبار واقع در استان گیلان پراکنش دارد. سوخک‌های باززایی شده این گیاه در روش فلس برداری و همچنین سوخک‌های بذری پس از باززایی و تولید ریشه قادر به تولید برگ نبوده و در خواب هستند. جهت شکستن خواب، هر دو نوع سوخک تحت تیمار سرمای ۳-۵ درجه سانتی گراد و اسید جیبرلیک قرار گرفتند. سوخک‌های حاصل از فلس برداری در پیت مرطوب به مدت صفر، ۲، ۴، ۶، ۸ و ۱۰ هفته و سوخک‌های بذری به مدت صفر، ۲، ۴، ۶، ۸، ۱۰، ۱۲ و ۱۴ هفته در یخچال نگهداری شدند و پس از خارج کردن از یخچال در گلدان‌های حاوی کمپوست پوست درخت + ضایعات چای (۱:۱) کاشته شدند. سوخک‌های فلسی در تیمار صفر و دو هفته سرمادهی قادر به تولید برگ نبودند و بالاترین درصد سبز شدن (حدود ۸۵٪) و کوتاهترین فاصله زمانی بین کاشت و سبز شدن (۱۰ روز) در تیمار هشت هفته سرمادهی بدست آمد. در تیمارهای صفر، ۲ و ۴ هفته سرمادهی هیچکدام از سوخک‌های بذری قادر به تولید برگ نبودند و بالاترین درصد سبز شدن (۹۰٪) و کوتاهترین فاصله زمانی بین کاشت و سبز شدن (حدود ۱۳ روز) در تیمار ۱۲ هفته سرمادهی بدست آمد.

در بررسی اثر جیبرلیک به عنوان جایگزین سرما، ابتدا سوخک‌های فلسی و بذری به مدت ۲۴ ساعت در اسید جیبرلیک صفر، ۲۵۰، ۵۰۰ و ۱۰۰۰ پی پی ام تیمار و کشت شدند و بالاترین درصد جوانه‌زنی در غلظت ۱۰۰۰ پی پی ام به میزان حدود ۹۱٪ برای سوخک‌های فلسی و به میزان حدود ۳۷٪ برای سوخک‌های بذری بدست آمد. در آزمایشی دیگری سوخک‌های فلسی و بذری به مدت ۲۴، ۴۸ و ۷۲ ساعت در اسید جیبرلیک ۱۰۰۰ پی پی ام غوطه ور و سپس کشت شدند. در این آزمایش بالاترین درصد جوانه‌زنی برای سوخک‌های فلسی به میزان حدود ۸۸٪ و برای سوخک‌های بذری ۳۰٪ بود. نتایج این آزمایش‌ها نشان داد که سوخک‌های بذری دارای خواب عمیق تری نسبت به سوخک‌های فلسی هستند.